

M. T. B. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. Ref.
Ser.

274

Title:

Jay amanyam

Late

274

यज्ञशान्तिम्॥

:	Yajamanyam	:	Title
:	:	:	Author
:	:	:	Editor
:	Saka 1643	:	Year, Vols.
:	:	:	Publisher
274	:	M. E.	Remarks

9

श्रीगणेशायनमः॥ उक्तावाधानदिने प्रातरग्निहोत्रं कृत्वा केशरामश्रुतोलोमनखा निवाप
 पित्वा सपत्नीकः स्नात्वा कृतनवनीताभ्यंजनः कृतंजनश्चैकविंशतिदभविंजलैः पवनं कुर्या
 त्। पत्नीकं त्विजश्च पवनादित्रयं कुर्यात्। सप्तभिर्मुखं संमृजीत। सप्तभिर्नीभिः सप्तभिर्गुल्फैः।
 पिंजूलानि प्रोक्ष्योदङ्गिरस्याप उपस्तृष्य मंत्राचमनं कुर्यात्॥ आपो हिष्णमयो भवस्तानत्र
 जेदधातन। महेरणाय चक्षसे। प्रथमं प्रारय। योवः शिवतमो रसस्तस्य भाजयते हनः। उर
 तीरिवमातरः। द्वितीयं। तस्मा अरंगमा भवो यस्य स्या यजिन्वथ। आपो जनयथा च नः। तत
 यं। व्याहृतिभिस्त्रिमुखं संमृजीत। भूः दक्षिणतः। भुवः उत्तरतः। स्वः अलोमकावोष्ठो। शेषं स
 समाध्याततो मर्जत। दधिक्राव्यो अकारिषं जिह्वोरश्वस्य वाजिनः। सुरभि नो मुखं वाकर
 त्रण आयूः पितारिषत्। आपो हिष्ण० ३॥ यन्निदिते विशो यथा प्रदेववरुणव्रत। मिनीम
 सद्यविद्यवि॥ यत्किंचेदंवरुणदेव्यजनेभिर्हंमनुष्याश्चरामसि। अचिन्तयन्नवधर्मा

१५

२ तयामदंतः सधमाद्येषु वयं स्यामपतयोरयीणां वैश्वानरो रश्मिभिर्मपुनातु वातः प्राणेनेषि
 रोमयेः । यावाद्यिवीपयसापयोभिः । कृतावरी यद्वियेमापुनीतां । बृहद्भिः सवितस्तुभिः । वर्षि
 छेदेवमन्मभिः । अग्नेदक्षैः पुनाहिमा । येन देवा अपुनता येनापो दिव्यं कुराः । तेन दिव्येन ब्रह्मणा । इ
 दं ब्रह्म पुनीमहे । यः पावमानी रध्ये सृष्टिभिः संभृतः रसः सर्वः संप्रतमं भ्राति । स्वदितमातरि श्वना
 । पावमानी ये अध्येति । ऋषिभिः । संभृतः रसः । तस्मै सरस्वती दुहेक्षीरः । सपिर्मधुदकं । पाव
 मानीः स्वस्वयनीः । सुदुघाहिपयस्वतीः । ऋषिभिः संभृतो रसः । ब्राह्मणे धमृतः हितः । पावमानी
 दिशं तुनः । इमं लोकमथा अमुं । कामात्समर्धयंतुनः । देवीर्देवैः समाभृताः । पावमानीः स्वस्वय
 नीः । सुदुघाहिघृतश्रुतः । ऋषिभिः संभृतो रसः । ब्राह्मणे धमृतः हितः । येन देवाः पवित्रेण ॥
 आत्मानं पुनते सदा । तेन सह स्वधारिणः । पावमानः पुनंतुमा । प्राजापत्यं पवित्रं । शतो व्याम
 ण्यं । तेन ब्रह्म विदो वयं । सतं ब्रह्म पुनीमहे । इदं सुनीती सह मापुनातु । सोमः स्वस्वा ॥ २ ॥

ऋणः समीच्या । यमो राजा प्रमृणाभिः पुनातु । प्राजात वेदामोर्जयं स्यापुनातु ॥ भर्भुवः सुवः ॥
 कयानश्चित्रा भवदूती सदा दधः सरवा । कयाशे विषयावृता । कस्वी सत्यो मदानां मः । हि
 छोम सदधः सः । दृढा चिदा रुजे वस्तु । अभीषुणः सरवीनामविता जरितृणः । शतं भवा स्यूति
 भिः । तरसमदीधा वति धारा सुतस्याधसः । तरसमदीधा वति । उस्वा वेद वस्तुनां मर्तस्य देव्ये
 सः । तरसमदीध्वस्वयोः पुरुषं सौरा सह स्वाणि ददधे । तरसमदीध्वस्वयोः । आययोस्त्रिंशतं तेना सह स्वाणि
 णि च ददधे । तरसमदीध्वस्वयोः ॥ भर्भुवः सुवः ॥ इति प्रतिमंत्रं मार्जयित्वा वेदं करयोर्मध्येन प्रपद्यप
 आद्राह पत्यस्य प्राकृलेषु दर्शयसी नो दभीन्धारयमाणः पवित्रपाणिः पभ्या सह प्राणाना
 यम्य विष्णुं स्मत्वा जपति ॥ ॐ याः पुरस्तात्प्रस्रवंत्युपरिष्ठा सर्वत्र श्रवाः ॥ ताभी रश्मिपवि
 त्राभिः श्रद्धां यकृमार्भिः । देवा गानु विदो गानुं यहा पविदत । मनसस्पातना देवेन वाता दधुः
 प्रयुज्यतां ॥ अक्षरं हि । सत्येन वा दद्यामि । आकृत्येत्वा कामा यवा सन्धेत्वा पुरोदधे ॥

३ अमृतत्वाय जीवसे। आकृतिमस्यावसे काममस्य समुद्धये। इन्द्रस्य युंजते धियः। आकृतिं देवीम
 नसः पुरोदधेय इत्यमाता सुहृवा मे अस्तु। यदि कामिमनसा सकामो विदेयमेन कृदयोन विष्टं।
 ॥ सर्वकामः श्रीपरमेश्वर श्रीस्यर्थ पौर्णमासे। न हविषायक्ष्ये। त्रिरुपांशु त्रिरुष्टेः। ॥ दर्शे च स
 र्वकाम आमावास्या न हविषायक्ष्ये। त्रिरुपांशु त्रिरुष्टेः। ॥ त्रिखित्तः प्रति। तन्मध्यतां तन्मे सम
 ध्यतां तन्मे संपद्यतां कामः। ॥ कृत्विजः। तत्र कृध्यतां तन्मे समुद्धयतां तन्मे संपद्यतां कामः। यजमान।
 ॐ तथा। पौर्णमासः हविः। ब्रीहिमयः पुरोडाशो द्रव्यं। आज्यं च। अग्नीषोमा वाज्यभाग देवते।
 । अग्निः। विष्णुः। अग्नीषोमो। इन्द्रवैश्वदेवश्च प्रधानदेवताः। पंचप्रयाजास्त्रयोनुयाजाः सप्तप
 त्री संयाजाः। अष्टौ इति केचित्। अग्निः। सिध्दकसूक्तवाकशं युवाकौ। इत्यादयो गदेवताः॥
 एवमात्मकेन सांगोपांगे। न कर्मणा भवो यक्ष्ये। दर्शे। आमावास्या हविः। ब्रीहिमयः पुरोडा
 शो द्रव्यं। आज्यं च। अग्नीषोमा वाज्यभाग देवते। अग्निः। विष्णुः। इन्द्राग्नी इति प्रधानदेवताः॥ ॥३॥

प्रयाजा इत्यादिभ्यो यक्ष्य इत्यंतां सद्यस्काले पक्षे सद्यो यक्ष्य इत्यंते॥ ॥ अस्मिन् कर्मण्यध्वं कृत्वा
 महं हणे॥ अध्वर्युः पवनादिभिः संस्कृतां X पौर्णमास X वतोस्मिन् कर्म करिष्यामि। आचम्य वेद्यु
 कस्योर्मध्ये न प्रक्षेपे मज्जाना दुत्तरत उपविश्य जपात्। इडादेवदूर्म नुर्यज्ञनी बृहस्पतिरुक्ता मेदा
 निराः। सिध्दिश्चेदेवाः सूक्तवाचः। एथि विमातर्मा माहिः। सीर्मधमनिधिमधजो निधिमधकवस्या
 मिमधकवदिष्यामिमधमतीदेवेभ्यो वाचमुद्यासः। रुद्रभूषण्यामनुष्येभ्यस्तमा देवा अवंतु शो
 भाये पितरो नुमदंतु। देवा गा नुविदो० प्रयुज्यतां। अध्वर्युर्यजमानो वक्त्री न वा दधाति। गार्हपत्य
 स्य पश्चात्पद्यासने पनो विश्यति स्वः सूक्ताः समिधोभ्या दधाति। ममाग्नेव चैविह वेष्टस्त्वव
 यं त्वेधानास्तनुवंपुषेम। मह्यं मे नतां प्रदिशे श्वतस्त्रस्त्वया ध्यक्षेण एतना जयेम। प्रथमं। म
 म देवा विहवे संनु सर्व इन्द्रावतो मरुतो विष्णुरग्निः। ममांतरिक्षमुरुगोपमस्तु मह्यं वातः। पव
 तां कामे अस्मिन्। द्वितीयं। मयि देवा इति विष्णुमायजतां मय्या ब्रीरस्तु मयि देव इति। न देव्या हो

४ तारावनिषंतपूर्वैरिष्टास्यामतनुवा सुवीराः ॥ तृतीयं ॥ एवं दक्षिणाग्रावर्ध्वं रूपविश्रुतिः
 । मध्यं यजं वृषमया निहव्या कृतिः सत्या मनसो मे अस्तु । एनो मानिगो कृतमश्नाहं विश्वे देवा
 सो अधि वो चता मे १ देवीः षष्ठं वरुणः कृणोत विश्वे देवा स इह वीरयध्व । मा हो स्म हि प्रजया
 मातनुभिर्मारधाम द्विषते सो मरातनु । २ अग्निर्मुन्यु प्रतिनुदु न्युरस्ता दधि धो गोपाः पोरिपा
 हिनस्व । प्रत्यं चो यं तु निगुतः पुनस्ते मे वा चितं प्रबुधा विनेशत । अपरेण गार्हपत्यमा हवनीय
 मेत्यप्रत्यमुदकं प्रक्षिप्य पूर्वव समिधोभ्या दधाति । धाता धातृणां भुवनस्य यस्य तर्हि देवः
 सवितारमभिमातिषाह । इमं यरुमरिव नो भाव हस्पतिर्देवाः पांतु यजमानं न्यथीत । उरुव्यं वा
 नोमहिषः शर्मथः सदस्मि न्वे पुरुदूतः पुरुक्षः सनः प्रजायेह यश्च मृडयेदमानो रीरिषो मा
 परादाः । येन सपत्ना अपतेम वं त्विंद्राग्निभ्यामववाधामहेतान् । वसवोरुद्रा आदित्या उप
 षिप्युरा मोयं चेत्तारमधिरा जमक्रन् । समिधा भाधाय किंचित्सुरस्तातिष्ठन्निगदेह । अवा ॥ ४ ॥

चमिंद्रममुतो हवामहे यो गो जिह्वं न जिह्वं जेह । इमं नो यरुं विह्वे कष स्वास्य कुर्मो हरिवो मे दि
 नावा ॥ गार्हपत्यादीन्यरिसमुद्रपयुक्ष्याग्नीनलं कुर्वते उध्वं युजमानः पनीच । यजमानस्ति
 र्थेन निर्गत्याग्नेणा हवनीयं परीत्य स्वायतन उपविश्यति रः पवित्रमप आचामयति । पयस्वती रो
 धयः पयस्वदी रुधां पयः । अपां पयसो यत्पयस्तेन मामिंद्रसं स्तुज । द्विस्तुल्यं । शेषं समाप्या
 हवनीयं परिषिच्य समिध आदधाति । अग्रे व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छ्रु केयंत मे राध्यतां स्वा
 हा । अग्नये व्रतपतय इदं । वायो व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छ्रु केयंत मे राध्यतां स्वाहा । वायवे
 व्रतपतय इदं । आदित्य व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छ्रु केयंत मे राध्यतां स्वाहा । आदित्या यद्रुत
 पतय इदं । व्रतानां व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छ्रु केयंत मे राध्यतां स्वाहा । व्रतानां व्रतपतय इदं
 । पुनः परिषिचति । अध्वर्युर्जघनेन गार्हपत्यं तिष्ठन् नृसिदमादत्ते । देवस्य त्वा सवितुः प्रस
 वीचिनो वीरुभ्या पूज्या हस्ताभ्यामाददे । सव्येन धृत्वा दक्षिणेनाभिमंत्रयते । यरुस्य घोष

५ दसि। गार्हपत्ये प्रतिपत्ति। प्रत्यक्षः रक्षः प्रत्यक्षः अरातयः। आहवनीये देशे गच्छति प्रथममा
 द्विषणां वादिषु मनुना कृता स्वध्यायवित्तं आवाहंनिकवयः पुस्तो देवेभ्यो नमः। विदिम
 वेष्टो। इह वादिषु संदे। दर्भदेशे गत्वा प्रस्तरपयी प्रदेर्भमुष्टिपरिष्कृति। देवानां परिष्कृत
 मसि। अस्मिन् देशे धूमनाष्टि। वर्षवृद्धमसि। अस्मिन् देशे दनद्वे निदधाति। द्वावो हिमिलान्वे उग्रा
 त्रिर्वक्पर्वते राध्यासं। आलिनाति। आलेनाते मारिषां अपउपसृश्या लेदनमभि मडाति। दे
 वं वाहिः शतवर्षा विरोह। आत्मानं प्रत्यभि मृचाति। सहस्रवल्पा विवयः रुहेम। अपउपसृश्या
 सर्वलिता प्रस्तरं चिक्रितं कृत्वा निदधाति। एषिष्याः संपृचः पाहि। अतः ऊर्ध्वं नृणां भवति। नृ
 न्यं च सप्तनवेकादशवात्तुना तिया वतापयी घ्नन्त्यते। तनः संधि त्रय युक्तं प्रक्षिणमावे
 ष्ति तं द्विगुणं कृत्वा प्रदक्षिणवेष्टि चतुर्वक्करोति। तदुदगं निदधाति। आदित्यरास्ना
 णि शुल्बे दर्भमुष्टि निधायोपरि प्रस्तरं संभरति। सुसंभृतात्वा संभरामि। संनह्य

शांदावे संनहं। यं धिकरोति। पूषावे युंति ग्रन्थाः। पश्चात्वा गयमुपगृह्णति। सवे मास्थान। उद्य
 कृति इह स्यत्वा वाङ्मया मुदीष्टे। नृणां त्रीणि तरेणे निधाय वाहिर्निधोदेति। बृहस्पतेर्भुवि हि
 मि। गार्हपत्यमेति। उर्वतरिक्षमन्विहि। उर्वतरिक्षमन्विहि। उर्व उत्तरेण गार्हपत्यमनधः साद
 यति। देवंगममसि। गुप्तं सादयति। तूली परिभोजनीयादी निलुनाति। दर्श। सकृदा कृत्वा न च। तथै
 व शुल्बं कृत्वा एकविंशति दारुकमिधं बध्नाति। यत्कृत्वा पंकृत्वा प्राविशस्त्ववनस्पतीन्॥ तत
 स्त्वामेकविंशति धासंभरामि सुसंभृता। वेदं करोति। दर्भमुष्टिमावेष्टु द्विगुणं कृत्वा अभामे प्र
 देस्तनं नृवंध्या यभागे प्रादेशानंतरं बध्वा आणिछिनत्ति सवेदः॥ दर्श॥ वेदं कृत्वा वेदं करोति
 प्रागुत्तरात्परि यहा द्वेदमादत्ते। अयं वेदः पृथिवीमन्वे विददुः। सती गहने गहरेषु॥ सर्वेदं तु
 यत्तमाना यत्तु कर्मल्लिङ्गं यत्तं भारिकमो करोतु। वेदेन वेदिमुदगपवर्गं प्रागवसानं त्रिः संमार्ष्टि।
 वेदेन वेदिमुदगपवर्गं प्रागवसानं त्रिः संमार्ष्टि। वेदेन वेदिं विविदुः पृथिवीं सा पप्रथेष्ट

६ शिवी पार्थिवानि। गर्भं विभक्तिं भवेत्तस्ततो यज्ञो जायते विश्वदानि॥ द्विस्त्रिंशो वेदनिधाय वे
द्याः पञ्चानि सन्ध्याभ्यां सहस्रमादत्ते। देवस्योऽत्वा ० भ्यामाददेवो वायुरसितिग्मतेजाः शतभ
हिरसि वानस्पत्योदितो वधः। अपउपस्पृश्या शिष्टं दमं वेदिपूर्वः सवेन धृत्वा दक्षिणेनाभिर्भ
जयते। द्वादस्य वाङ्मरसि दक्षिणः सहस्रभृष्टिः शततेजाः। दर्भेण स्पर्शनिमाष्टिः। तृतीयभागे उद
गयं निदधाति। पृथिव्यै वमी सिवमयं जमानाय भव। दर्भले स्पर्शे न सँदंति। पृथिव्यै वयज न्यो
षध्या स्तेमूलं माहिः। सिधं। अपउपस्पृश्या मृदा सहस्रमादत्ते। अपहतोरकः पृथिव्यै मृदं
होरति। ब्रजंगु गोस्थानं। वेदिमवेक्षते। वर्षवृते द्यौः। मृदमुत्करे निवपति। बधाने देवसवितः परमस्या
रावति शतेन पाशैर्योस्मा। नृष्टियं च वयं द्विष्मस्तम तोमामौक। आग्नीध्र उत्करे दशा उपवि
श्य पाणिभ्यां मृदं गृह्णाति। पुनस्पर्शेन प्रहरति। पृथिव्यै देवयजन्योषध्या स्तेमूलं माहिः। सिधं।
अपउपस्पृश्या मृदा सहस्रमादत्ते। अपहतोरकः पृथिव्यै देवयजन्यै। हरति। ब्रजंगु

स्थानी। वेदिमवेक्षते। वर्षवृते द्यौः। मृदमुत्करे निवपति। बधाने देव ० मामौक। पुनस्पर्शेन प्रहरति।
पृथिव्यै देवयजन्योषध्या स्तेमूलं माहिः। सिधं। अपउपस्पृश्या मृदा सहस्रमादत्ते। अपहतोरकः पृ
थिव्यै देवयजनः। हरति। ब्रजंगु गोस्थानं। वेदिमवेक्षते। वर्षवृते द्यौः। मृदमुत्करे निवपति। बधा
ने देवसवितः ० मामौगरकः सोदिवं मास्फान। तृष्णां च नुधम्। स्पर्शप्रहरणादिमन्त्रिवपनांतं सहस्रं
षा। पूर्वपरिग्राहं परिगृह्णाति। दक्षिणां समारभ्य दक्षिणश्रोणिपर्यंतं स्पर्शेन स्पृशति। वसवस्त्वा
परिगृह्णंतु गायत्रेण हृदसा। दक्षिणश्रोणिमारभ्योत्तरश्रोणिपर्यंतं। रुद्रास्त्वापरिगृह्णंतु वै
भेन हृदसा। अपउपस्पृश्या उत्तरश्रोणिमारभ्योत्तरं सपर्यंतं। आदित्यास्त्वापरिगृह्णंतु जागते
मूलं हृदसा। करणं जपति। इमानसः कण्ठं वेदिमेत्यवसुमतीं रुद्रवतीं मादित्यवतीं वर्षमिन्दोना
मा पृथिव्या यथायं गर्जमानो नारिष्येत्। वेदिं प्राचीं निरुद्धंति। देवस्य सविनुः सवेकर्म कृण्वति
वधसः। प्रेष्यति। अग्नीदितस्त्रिहर। आग्नीध्र उत्करे दशा विमृदमुत्करे निवपति॥ इत्येवा

७ धानं ॥ ॥ यजमानः अस्मिन्कर्मणि ब्रह्माणंत्वा महं वणे । उपविष्टे ब्रह्मणि यजमानः । भूपते भुवन
पते महतो भूतस्य पते ब्रह्माणंत्वा वणे । महवीत हव्ये पुरोहितं येनायं नृत्तमस्त्वे देवा अंगिरसो दिवः ॥
यजमान हविर्निर्वप्यामि यजमानः ॐ निर्वप । यजमानो निरुप्यमाणमनुमंत्रयते । अग्निः होता
रमिह तः ॥ ऊर्वे देवान्यदिया निहया नृवामहे । आयं तु देवाः समनस्यमाना वियं तु देवा हविषो मे
अस्य । यजमानानुमंत्रणं पूर्ववत् अग्निहोतारः ३ अग्नीषोमाभ्यां । एवमिंद्राय वेम धायो ददर्श
पूर्ववन्निर्वापानुमंत्रणं ॥ यजमानः अस्मिन्कर्मण्यस्मीधंत्वा महं वणे ॥ यजमानः रक्षोभ्य इदं ।
अपउपस्पृश्य । वाचं विष्टय्य यदुयोगमंत्रं जपति । कस्त्वा पुनर्किसत्वा पुनर्कृ । अभिमंत्रयते य
जमानश्च । यानि घूर्मे कपालान्युपचिन्वंति वेधसः । पूषस्तान्यपि व्रत इंद्रवायू युक्ताः ॥ ३ ॥ एकता
येदं । द्वितायेदं । त्रितायेदं । अग्नयेदं । अग्नये व्रतं पतय इदं । वायवे व्रतं पतय इदं । आदित्या
य व्रतं पतय इदं । व्रतानां व्रतं पतय इदं । अस्य इदं यजमानो क्षिणी पूर्वनिमील्या वेक्षते । आज्यं ॥

सुसिसृत्यमसिसृत्यस्याध्यक्षमसिहविः सेवेयं नृवैश्वदेवमुपूतश्रुमः सत्योनाः सहोसिसह
मानमसिसहस्वारातीः सहस्वारातीयः सहस्वपृतनः सहस्वपृतन्यतः सहस्ववीर्यमसितनो जि
वाद्यस्याज्यमसिसृत्यस्य सुत्यमसिसत्यापुरसिसत्यश्रुमसिसत्येनत्वाभिघोरयामितस्येतभ
भीय। गृहीतंगृहीतं यजमानो नुमंत्रयते। पंचानां त्वावातानां यंत्राय धर्त्रीयगृह्णामि। १ पंचानां त्वत्
नां यंत्राय धर्त्रीयगृह्णामि। २ पंचानां त्वादिशायंत्राय धर्त्रीयगृह्णामि। ३ पंचानां त्वापंचजनानां य
त्राय धर्त्रीयगृह्णामि। यजमानः प्रतिग्रहणमनुमंत्रयते। चरोस्त्वापंचबिलस्य यंत्राय धर्त्रीयगृह्ण
मि। १। ब्रह्मणस्त्वातेजसे यंत्राय धर्त्रीयगृह्णामि। २ क्षत्रस्य त्वौजसे यंत्राय धर्त्रीयगृह्णामि। ३ विशत्वा यंत्राय धर्त्रीयगृह्णामि। ४ सुवीर्या यत्वा गृह्णामि। ५ यजमानः
सुप्रजास्त्वायत्वा गृह्णामि। ६ रायस्योषायत्वा गृह्णामि। ७ ब्रह्मवर्चसायत्वा गृह्णामि। ८ यजमानः
प्रतिग्रहणमनुमंत्रयते। भूरस्माकं हविर्देवानां। आशिषो यजमानस्य देवानां त्वादेवताभ्यो गृह्णामि। ९ यजमानः कामायत्वा गृह्णामि। १० पितृभ्यो बर्हिषद्भ्यो गृह्णामि। ११ यजमानः श्रुवोसि श्रुवोहं
संजातेषु भूयासंधीरश्चेत्तावत्सुवित्। १२ उग्रोऽस्युग्रो हं संजातेषु भूयासंधीरश्चेत्तावत्सुवित्। १३

[illegible]

अत्राजोमयोरहं देवयुजाया च देवता भूयास्तं

[illegible]

तेशीयसामे सत्याशीरस्ययजुस्यभयादेरुतामनसातककेयंयज्ञोदेवगकेतुयेहोदेवोदेहो
 वुयोदेवयानः पथास्तेनयज्ञोदेवोऽअथेतस्मास्विइइदियेदेधातस्मात्रायउतयज्ञाःसंचताम
 स्मासुसंवाशिषःसानः प्रियासुप्रतर्तिर्महोनी॥ यजमानोहोत्रावांतरेकां प्रारयमानामनुमं
 त्रयते। ऊर्ध्वरसिऊर्ध्वस्वनोऊर्ध्वानोसिऊर्ध्वतेगमेयं॥ प्रारयमाजियते। यजमानः प्रस्त रा
 दधस्तादंजळिकृत्वा। मनोऽयोतिर्जेषतामासं विविन्तंयज्ञः समिमंदधातु। हृदस्पतिस्तनुतामि
 मनोविश्वेदेवाइहमादयते। यजमानोबर्हिष्वाभागा ननुमं त्रयते। अधपिन्वेस्वददेतोमेमाक्षा
 यिकुर्वतोमेमोपदसत। इदं ब्रह्मणः। इदं होतुः। इदमध्वर्योः। इदमग्नीधः। यजमानस्तमनु
 मंत्रयते। प्रजापते भर्गोऽस्यृजस्वान्ययस्वाः प्राणापानौ मेपाहिसमानव्यानौ मेपाह्यक्षितौ
 दानव्यानौ मेपाह्यक्षितौस्यक्षित्यैकमा मेक्षेणाअमुजामुषिन्लोके। ऊर्ध्वेजः॥ अधंवजः॥ ८॥
 यज्ञः यथाभागप्रतिगृहीध्वम्॥ यजन्तुः॥ यजमानाधिपतयेरुदोयतंतिचरायेदं। अपउपस्य०

यजमानः देवायबर्हिषइदं। बर्हिषोहदेवयजुयाप्रजेवा॥ १२०॥ यज्ञः देवायनराशांसायेदं। नराशांसस्य
 हदेवयजुयापशुमान॥ १२०॥ यः देवायाप्रजास्विष्टकृतेइदं। अग्नेःस्विष्टकृतोहदेवयजुयापुमान्यज्ञेनप्र
 तिष्ठांगमेयं। अध्वर्युरग्निरिदमित्याशुस्ययजमानमुज्जितीवीचयति। अग्नेरहमुज्जितिमन्त्रजुषं।
 सोमस्याहमुज्जिति०। अग्नेरहमु०। अग्निमहमु०। उपांशुविलोः॥ उज्यैः अहमुज्जि०। अग्नीवोमयो
 रहमु०। इदंस्ववेमधस्याहमुज्जि०। देवातामाज्यपानामहमु०। अग्नेःस्विष्टकृतोहमु०
 द्योः विलोः नंतरं इदं अग्निरहमुधदेवानांमाज्यपानामहमु०। इत्यादिआशास्तेयंयजमानइतिऊ
 त्वायजमानंयहस्पदोहवावयति। एमाअग्मन्नाशिषोहोहकामा इदं वतो गनामहेक्षीमहि
 प्रजामिषं। यः सोहितेनत्वाग्निदेवतां गमयतुहृदिभ्यांत्वेइदेवतागमयतु। रोमत्वास्त्वोदेवता
 गमयतु। यजमानः परिधीन्विमुच्यमानामनुमंत्रयते। वितंमुचामिररानाविरश्मीन्विषोक्ता
 यानिपरिचर्तनामि। यत्तादस्मासुद्राविणयमद्रप्रणीव्रताङ्गागधादेवतासु। शोभुवाकमुक्त
 मनुमंत्रयते। विलोः। शोभोरहदेवयजुपयायज्ञेनप्रतिष्ठांगमेयं। यः वसुभ्योरुद्रेभ्यश्चादित्ये

१०

भ्यः संस्त्रावसागेभ्य इदं। अपउपस्यस्य यजमानः सोमायेदं। सोमस्याहं देवयज्यया सुरेतातेतो
 धिषीय। त्वष्ट इदं। त्वष्ट इदं देवयज्यया पशुनां रूपं पुष्येयं। देवानां पत्नीभ्य इदं। राकाया इदं। रा
 काया अहं देवयज्यया प्रजो०। सिनीवाल्या इदं। सिनीवाल्या अहं देवयज्यया प्र०। कुक्का इदं
 कुक्का अहं देवयज्यया प्र०। अनुमत्या इदं। अनुमत्या अहं देवयज्यया प्र०। यः राकाया इदं। सि
 नीवाल्या इदं। कुक्का इदं। अनुमत्या इदं। दिविज्योतिषे अजोय परमात्मन इदं। नारिष्ठाभ्यामि
 दं॥ अग्रयेग्रहपतय इदं। देवानां पत्नी रतिर्गृहपतिर्यस्य मिथुनं तयोर्हं देवयज्यया मिथु
 नेन प्रहृयासां। यः विश्वेभ्यो देवेभ्य इदं। अग्रये अदध्याय वे अशीततनव इदं॥ वेदं यजमानाय
 दत्वा वाचमति वेदोऽसि विदिते रसि विदेय कर्मोऽसि कुरुणमसि क्रियासं सानि रसि सनितासं स
 नेमं द्युतवतं कुलायिने रायस्मै॥ सहस्त्रिणं वेदो ददानुवाजिने। यः अग्रयेग्रहपतय इदं। वा
 यवेग्रहपतय इ० आदिसायग्रहपतय इदं। व्रतानां व्रतपतय इदं। अग्रये अयास इदं। देवेभ्य इदं
 विष्णवे० अग्रम इदं। वायवे इदं। सूर्यायेदं। प्रजापतय इदं। यजमानश्च आप्यायतां भ्रवा

॥ १०॥

द्युतेन यरुंयं प्रति देवयज्ञः। सूर्याया इ० यो हि स उपस्य उरुधारा पृथिवीपुत्रे अस्मिन्। यः भ्रवा
 पुरस्ताद्विष्णवे भागं प्राप्नोति प्र० जायते विभानामेको कस्तस्मिन् स्वादेधामि सुइयजमाने॥ ॥
 आश्रो०॥ देवेभ्य इ० इष्टेभ्य इदं० वषडनिष्टेभ्य इ० भेषजं डुरिष्टेभ्य इदं० निष्कृत्या इदं० दोराध्या इदं० देवी
 भस्तनस्य इ० कृध्या इदं० समध्या इ० सर्वसमध्या इ० अग्रम इ० वायवे इ० सप्तयिहं प्रजापतय इ०
 वरुणामेदं० अग्रम इ० अयास इदं० अग्रये अयास इदं० देवेभ्य इदं० अग्रये अयास इदं० प्रजा
 पतय इदं०॥ अथ अवाज्या स्ववेणोपहस्य॥ अथ प्रतिष्ठा० मंत्रोत्प्रेक्षागः॥ ॥ यजमानः कृत्वा यरु
 ध्रेष प्रायश्चित्तं करिष्ये॥ अग्रय इदं० यत्कृत्वा यज्ञध्रेष प्रायश्चित्तं करिष्ये वायवे इदं० प्रजापतय इ०
 अध्वर्युः प्रणीतापात्रमंतर्धे दिनिधाय पूर्णपात्रे यजमानं वाचमति। सदीसि ससोभयाः सर्वमासुस
 र्वमेभूयाः पूर्णमसि पूर्णमेभूया अक्षितमासुममिषिणाः। प्रतिदिशमध्वर्युयजमानो जलमुक्षि
 चतः। प्राच्यादिदिग्देवास्तजिमानं यंतो। दक्षिणायां दशमासीः पितरे मातृयंतो। प्रतीच्यादि
 शिग्रहाः पञ्चवीमातृयंतो। उदीच्यादिदिग्देवास्तजिमानं यंतो। कृध्यायादिदिग्देवास्तजिमानं यंतो।

यः अग्रयेग्रहपतय इदं

अंतर्वेदिनिनयति समुद्रं प्रहिणोम्यक्षि तास्वां योनिमपि गच्छता अग्निः प्रजयोभयासंमा
 परासविमत्ययः
 शय्यरूपतिमजियता यजेमानुव्यायसिणेनपदाविलुक्कमानुक्रमतो विष्णोः क्रमोस्यभिमातिहा
 गायत्रेणसंसाधयिषीमनुविक्रमेनिर्भक्तः सयद्विष्णुः १ विष्णोः क्रमोस्यभिमातिहात्रैभन
 छंदसांतरिस्मनुविक्रमेनिर्भक्तः सयद्विष्णुः २ विष्णोः क्रमोस्यरातीयतेहंताजागतिनछंदसा
 दिवमनुविक्रमेनिर्भक्तः सयद्विष्णुः ३ विष्णोः क्रमोस्यरातीयतेहंताजागतिनछंदसादिरोनुवी
 क्रमेनिर्भक्तः सयद्विष्णुः ४ चतुर्थेनवचनेनतृतीयपदस्थानेव अत्रैवतिष्ठन्नाहवनीयमुपति
 छते अग्निसुवः सुवर्गनसंदर्शितेमाहिस्त्रियतेतपस्तस्मैतमावृष्टिः अत्रैवसन्नाहनिज
 सवाआदित्यमुपतिष्ठते सुहृदसिश्नेछोरश्मीनामापुधा अस्यामुर्मध्येदिवर्धेधा असिर्वो
 मयिधेहि दधेणात्मानं माजेयन्माप्मानंभूय मेभ्यो लोकेभ्यो निरस्यामीति ध्यायेत् ॥ इह
 महं पाप्मानं भ्रातृव्यमाभ्यो दिग्भ्योऽथै दिवोऽस्मा हंतरिक्षादस्त्रेष्टु धिया अस्मादन्नाद्यान्नि
 र्भजामिनिर्भक्तः सयद्विष्णुः ॥ बहिरिस्थिपउपस्थश्महद्वयमभिभूराति सज्योतिषाभ
 वं अपउपस्थश्म ॥ प्रदक्षिणमावर्तते ॥ ऐं दीमावर्तमन्वा वते पुनरपसव्यमावर्तते सम

नि

हंप्रजयासंमप्राप्तासमहे रामस्योषेण संमराक्षी रायस्योषेः आहवनीये समिध आहवा
 ति समिद्धो अत्रैवेदीदिहिसमेद्धा अत्रेदीधास स्वाहा अत्रयद्दं उपतिष्ठते वसुमा
 न्यहोवसीयान्भूयासं स्वासनेतिष्ठन्नाहपत्यमुपतिष्ठते अग्नभायूषिषवसआसुवात
 मिषंवनः आरेवाधस्वडुकुना अपेनेवेस्वस्वपा अस्मेवर्चः सुवीर्यं दध्यतोष रयिमार्षि
 अत्रैगृहपते सुगृहपतिरहवयागृहपतिनाभूयास सुगृहपतिर्मया त्वंगृहपतिनाभूयाः श
 तं हिमास्तामा शिषमाशासैमद्य अमुकशर्मणे इति स्वं नाम गृहीत्वा ज्योतिष्मतीतामा
 शिषमाशासे ततो ज्येष्ठानुक्रमेण पुत्राणां प्रत्येकं नाम गृहीत्वा ज्योतिष्मतीतामा शिष
 माशासे इति ब्रूयात् कनिष्ठनामग्रहणानंतरं ज्योतिष्मतीतामा शिषमाशासे तंतवेज्यो
 तिष्मतीतामा शिषमाशासे ॥ अपुत्रस्तु ॥ स्वं नामग्रहणानंतरं तंतवेज्योतिष्मतीमिति ब्रूयात् ॥
 यद्विमोकं जपति कस्त्वापुनक्ति सत्वापुनक्ति विमुंचतु स्वासन उपविश्यतिरपक्ति

92 मप आचामति। पर्यस्यतीरो० सृज। तथैव समिधो भ्यादधाति। अग्ने ब्रतपते ब्रतमचारिषंतदंशकं
 तन्मैराधिस्वाहा। अग्नये ब्रत० वायो ब्रतपते ब्रतमचारिषंतदंशकं तन्मैराधिस्वाहा। वायवे ब्र०
 आदित्ये ब्रतपते ब्रतमचारिषंतदंशकं तन्मैराधिस्वाहा। अदित्याय ब्रत० ब्रतानां ब्रतप
 ते ब्रतमचारिषंतदंशकं तन्मैराधिस्वाहा। ब्रतानां ब्रतपतय इह। उत्थाय यज्ञस्य पुनरा
 लंभं जपति। यज्ञो बभूव स आबभूव स प्रहो स स्वावधे। स देवानामधिपतिर्वभूव सो
 अस्मां अधिपतीन्करोतु वयं स्याम पतयोरयीणां॥ प्राउडु। यगो मती जपति। गोमा
 अग्ने विमां॥ अधीय हो नृव स रवास दमिदं प्रमृष्यः। इडा वा० एषो असुरज्जावानीघो
 रयिः पृथुध्रुः सुभावो नृ। उपविश्य आत्मने संप्रेष्यति। ब्राह्मणां स्तर्पयितवै॥ ततो
 ग्रीन्यरि सुमुह्य पयुक्ष्यालं कृत्याग्ने नमस्कपथे त्यादिना प्राक्षिणानमस्कारोपस्थानानि कु
 र्यात्॥ इतियोजमान्यं समाप्तं॥ शके १६४३॥ कृवादे आषाढ मासः॥ १२॥ ॥२॥